

बी.ए. तृतीय वर्ष
इतिहासलेखन शास्त्र पेपर ९ वा
प्रा. शिंदे अनिता व्यंकटराव

इतिहासाच्या प्रमुख व्याख्या

प्रस्तावना -

इतिहास म्हणजे काय हे सांगताना अनेक इतिहासकारानी इतिहासाची व्याख्या केली.

१) कार्लाइल -

"थोर व्यक्तिची चरित्रे व त्यांनी बजावलेली कामगिरी म्हणजे इतिहास होय".

२) हिरोडोटस -

"भूतकालीन मनोरंजक व विस्मरणीय घटनांचा शोध म्हणजे इतिहास होय".

३) थ्युतिडायडिज -

"अनुभवांच्या साहाय्याने तत्त्वज्ञानाचे अध्यापन करणे म्हणजे इतिहास होय".

४) इ.एच.कार -

"इतिहास म्हणजे वर्तमानकाळ व भूतकाळ यामधील कधीही न संपणारा संवाद होय".

५) हॅम्पोल्ड -

"इतिहास हा अनुभवांचा नंदादीप होय".

६) कोटिंग -

"इतिहास ही मानवी कृतीची नोंद होय".

७) हेन्री जॉन्सन -

"इतिहास म्हणजे जे घडले, जसे घडले ते जसेच्या तसे सांगणे ".

८) फ्रान्सिस बेकन -

"इतिहास म्हणजे अनेक घटनांची सुसंगती लावून त्याचा परस्परसंबंध प्रस्थापित करणारी विद्या शाखा होय".

१०) हेन्री पिरेन -

"इतिहास म्हणजे समाजामध्ये राहणाऱ्या लोकांची हकीकत होय ".

११) प्रो. लेकी -

"इतिहास म्हणजे नैतिक कल्पनांचा संग्रह व स्पष्टीकरण होय".

१२) उडमंड बर्क -

"इतिहास म्हणजे दूरदर्शीपणाचा मार्गदर्शक होय".

१३) लॉर्ड अँक्टन -

"इतिहास म्हणजे मानवी स्वातंत्र्याची कथा होय".

१४) हर्डर -

"इतिहास म्हणजे घटनांची साखळी होय".

१५) टॉयन्बी -

"इतिहास ही म्हणजे संस्कृती".

१६) कार्ल मार्क्स -

"आत्तापर्यंतचा मानवजातीचा इतिहास हा वर्गसंघर्षाचाच इतिहास आहे".

१७) प्रा. नेव्हिस -

"इतिहास म्हणजे भूतकाळ व वर्तमानकाळ यांना जोडणारा पूल होय".

१८) प्रा. राऊस -

"इतिहास म्हणजे एकूण मानवी जीवनाची गाथाच होय".